

Oslo, 19.desember 2025

Klima- og miljødepartementet
v/politisk ledelse

Innspill til statsbudsjettet for 2027- natur og friluftsliv

Som paraplyorganisasjon for 19 store frivillige friluftslivsorganisasjoner arbeider Norsk Friluftsliv for å sikre de grunnleggende rammevilkårene for friluftslivet – både naturgrunnet og den økonomiske bæreevnen. Tilgang til mangfoldig natur nært der folk bor er avgjørende for at befolkningen skal kunne utøve friluftsliv, og et mangfold av sterke frivillige friluftslivsorganisasjoner er nødvendige for å tilrettelegge og tilby aktiviteter for alle, i hele landet.

Friluftsliv er en kulturell kompetanse som må læres, og de frivillige organisasjonene gjør en betydelig innsats – ikke bare for egne medlemmer, men for samfunnet som helhet.

Alle er enige om at satsing på friluftsliv både er positivt for den enkelte og lønnsomt for samfunnet. Det er en lavterskelaktivitet og den aktiviteten flest ønsker å gjøre mer av for å bli mer aktive. Samtidig er grunnleggende friluftslivsferdigheter viktige for egenberedskapen i et stadig mer sårbart samfunn. Regjeringen har fortsatt som mål å «stimulere til auka friluftslivsaktivitet for alle», og skal dette nås, må rammevilkårene for friluftslivet styrkes.

Aktivitetsmidler 2027 (kap. 1420 post 78)

Langsiktig satsing må prioriteres

Regjeringens forventninger til friluftslivsfrivilligheten er store, vi skal bidra til:

1. Å redusere inaktiviteten, et mål som er forankret i handlingsplan for fysisk aktivitet og folkehelsemeldingen.
2. I Stortingsmeldingen om friluftsliv er det et uttalt ønske om at flere skal inviteres inn i friluftslivet.
3. I *fritidserklæringen* er det et mål at alle barn skal ha mulighet for å delta i en fritidsaktivitet og at økonomi, funksjonsnivå, transport og lignende ikke skal være til hinder. Dette er aktuelle barrierer ikke bare innen idrett og kultur, men også for deltakelse i friluftslivet.
4. I Totalberedskapsmeldingen fremkommer det at frivillige organisasjoner har en sentral plass i det samlede samfunnssikkerhetsarbeidet og å styrke samfunnets evne til å håndtere kriser og uønskede hendelser.

Gjennom «Friluftslivets år 2025» har organisasjonene vist at økte midler skaper mer aktivitet, og det har vært lavere terskel for å delta. For eksempel har DNT hatt 22% flere aktiviteter mye takket være de ekstra midlene i Friluftslivets år. Økte midler er en forutsetning for å nå målet om varig effekt og bidra til å nå statens mål om redusert inaktivitet, mindre utenforskap, inkludere flere inn i friluftslivsaktivitet, og bidra til en mer robust befolkning.

Friluftslivet gjør samfunnet mer robust:

Grunnleggende friluftslivskompetanse, som å tenne bål, kunne kle seg for å holde varmen, skaffe seg fisk, vilt, sopp og bær og lage maten uten moderne hjelpemidler, orientere etter kart og bygge ly for en natt ute, gir både trygghet og selvtillit. Disse ferdighetene vil gjøre oss mer robuste som enkeltpersoner, men vil også styrke hele samfunnets evne til å tåle mer og takle ulike kriser. Det betyr at den tradisjonelle søndagsturen med bål, blåbærplukking og bygging av gapahuk, ikke bare er kos med familien. Det sikrer også overføring av viktig kunnskap.

Grunnleggende friluftslivsferdigheter er kompetanse som må læres. Vi kan ikke lenger ta for gitt at denne kunnskapen automatisk blir overført fra generasjon til generasjon. Et sterkt samfunn er ikke bare bygget på materielle ressurser, men også på mennesker med kunnskap og erfaring. Beredskap handler også om hva vi har i hodet og hendene, ikke bare hva vi har i boden.

I 2027 ønsker de frivillige friluftslivsorganisasjonene å bidra til å skolere både voksne og barn til å mestre grunnleggende friluftslivsferdigheter, ved å aktivt invitere flere til å lære via kurs, åpne arrangementer, invitere seg inn på skoler mm. Vi ønsker å etablere samarbeid mellom pensjonister, speidere, friluftslivsfamilier, med de som ikke har denne kunnskapen. Organisasjonene vil aktivt bruke sine frivillige, kurs og ferdigheter for å skape et mer robust sivilsamfunn.

Budsjettkrav

Midlene til friluftslivsaktivitet (kap. 1420 post 78) økes til 110 millioner, som første ledd i en opptrappingsplan, slik at aktivitetsmidlene kommer opp i 180 millioner i 2030.

Driftsmidler (kap. 1420 post 78)

En stabil grunnfinansiering av friluftslivsorganisasjonene er en viktig forutsetning for å kunne tilby, og utvikle et bredt spekter av friluftslivsaktiviteter for **alle** i hele landet.

Friluftslivsorganisasjonene opplever i dag for lave statlige tildelinger. Det beste ville vært om organisasjonene fikk en god grunnfinansiering til å utvikle organisasjonen. Lave tildelinger til drift, svekker forutsigbarhet, kapasitet og langsiktig aktivitet.

Utviklingen de siste 10- årene har vært at prosjektmidler får stadig sterke statlige føringer, dette medfører en risiko for virksomhetsvridning: Organisasjonene må i større grad følge statlige satsinger fremfor å utvikle egen kjernevirksomhet. Dette undergraver både autonomi og den langsiktige samfunnsnyten friluftslivet leverer.

For å sikre et sterkt, inkluderende og bærekraftig friluftsliv i hele landet, bør mer av innsatsen vris fra prosjektmidler over mot den grunnleggende driftsstøtten. Mer stabile og frie midler vil bidra til robuste organisasjoner, bedre utnyttelse av frivillig innsats og mer effektiv bruk av offentlige midler.

Årlig lønns- og prisvekst er en utfordring, også for friluftslivsorganisasjonene. Det er derfor viktig at driftstilskuddet, som gis over KLD sitt budsjett også justeres for lønns- og prisvekst årlig.

I dag er det to medlemsorganisasjoner i Norsk Friluftsliv, som ikke mottar driftsmidler. Dette er Norges Turmarsjforbund og Skiforeningen. Dette er organisasjoner som når fram til grupper av befolkningen, som ikke andre når på en like god måte. Turmarsjforbundet har et stort tilbud av aktiviteter til godt vokse og eldre mennesker, mens Skiforeningen i stor grad når folk med innvandrerbakgrunn, særlig barn og unge.

Budsjettkrav

Det skjer en vridning fra prosjekt- til driftsstøtte.

Posten styrkes med 3,4 millioner som øremerkes driftsstøtte til Norge
Turmarsjforbund (1,7 millioner) og Skiforeningen (1,7 millioner).

Driftsstøtten til friluftslivsorganisasjonene, herunder Norsk Friluftsliv, Forum for natur og friluftsliv m. flere, reguleres årlig for lønns- og prisstigning.

Frivillighet og forenkling

Frivilligheten er vår tredje sektor, og vi løser viktige samfunnsoppgaver, men frivillighet har i tillegg en stor egenverdi ved at den bidrar til å bygge bærekraftige lokalsamfunn. Frivilligheten gir engasjement, glede, mestring og helse for den enkelte og for

fellesskapet, den er demokratiskole, bygger tillit og er grunnmuren i et robust samfunn. Frivilligheten er derfor av uvurderlig verdi for samfunnet og må pleies på en måte, som styrker og ikke hemmer frivillighet. I tråd med dette har både storting og regjeringen uttrykt som politisk mål å gjøre det enklere for frivilligheten, slik at frivillige i lag og foreninger kan bruke mer tid på aktivitet og mindre tid på søknader og rapporter.

I kontrast til dette opplever friluftslivsorganisasjonene stadig strengere og mer detaljerte krav til rapportering for aktivitetsmidlene. Friluftslivets organisasjoner opplever at det er store forskjeller mellom og i departementene. Vi er glade for at departementet endret kravet om transaksjonsoversikter helt ned på lokalt nivå for støtte på helt ned i 1000-lappen. Men det er fortsatt store forskjeller i rapporteringskrav mellom midlene idretten mottar over statsbudsjettet og friluftslivet. Vi ber om bare om en likebehandling.

Budsjettkrav

Frivilligheten må likebehandles uavhengig av departemental tilknytning. Vi ber om at målet om forenkling for frivilligheten realiseres også når det gjelder friluftslivsfrivilligheten kap.1420, post 78 aktivitetsmidler.

Ny stortingsmelding for friluftsliv

Gjeldende stortingsmelding er fra 2016 og en rekke sentrale forhold er endret siden da: Naturkrise var ikke på agendaen, det er økte sosiale forskjeller, store fysiske og psykiske helseutfordringer, økt antall eldre. Dessuten setter naturbasert reiseliv og bit for bit nedbygging allemannsretten under press, og i en sårbar tid er egenberedskap viktigere.

Budsjettkrav:

Regjeringen legger frem en stortingsmelding om friluftsliv.

Naturforvaltning

Det er vel dokumentert at verden står overfor to eksistensielle menneskeskapte kriser; tap av naturmangfold og klimaendringer. Disse krisene kan ikke sees hver for seg, men må løses sammen. I Norge har blant annet Riksrevisjonen, OECD og Klimautvalget 2050 dokumentert at arealutviklingen i Norge ikke er bærekraftig. Dette skjer samtidig som verdens land skal følge opp målene iden globale naturavtalen, inkludert blant annet 30 % restaurering og 30 % bevaring.

Klima- og miljødepartementet har et hovedansvar for å snu denne alvorlige utviklingen, og det er behov for en vesentlig styrking av naturforvaltningen på alle områder, herunder vern og restaurering av natur, i tråd med forpliktelsene i naturmeldingen.

Vi har i dette innspillet bl

ant annet valgt å fokusere på arealnøytralitet og naturregnskap, da vi mener det er de viktigste og mest effektive enkelttiltakene vi kan gjøre for å stoppe videre nedbygging av norsk natur. I tillegg er det mange andre viktige innsatsområder som må styrkes.

- **Arealnøytralitet:** Innføre et nasjonalt krav om arealnøytralitet i all arealplanlegging, fra nasjonal, regionalt til lokalt innen 2030. Utvikle metodikk, regelverk, juridiske virkemidler og forvaltningssystem for arealnøytralitet.
 - **Budsjettkrav: 20 mill. kroner.**
- **Naturregnskap:** Utvikling av et forvaltningsrelevant naturregnskap på kommunenivå, herunder nødvendig arealkartlegging.
 - **Budsjettkrav: 100 mill. kroner**
- **Natursats:** Dette er en viktig tilskuddsordning for å styrke naturforvaltningen i kommunene, som må styrkes.
 - **Budsjettkrav: 200 mill. kroner.**
- **Grå arealer:** Videreutvikle kartet over grå arealer (versjon 2.0), som viser arealer som er egnet til utbyggingsformål, transformasjon eller ledige lokaler, som kan brukes i stedet for ytterligere nedbygging grønne arealer, herunder avklaringer av definisjoner og metodikk.
 - **Budsjettkrav: 10 mill. kroner.**
- **Naturrestaurering:** Utvikle metodikk og kartlegge natur som kan restaurerer
 - **Budsjettkrav: 20 mill. kroner.**
- **Oslofjorden:** Etablere et fond for oppkjøp av eiendommer i strandsonen med stor potensiell verdi for friluftsliv
 - **Budsjettkrav: 300 mill. kroner.**
- **Villrein:** Økt tilrettelegging for villreinvennlig ferdsel er viktig, herunder gjennomføring av planlagte avbøtende tiltak for frivillig sektor i tiltaksplaner for villreinområder.
 - **Budsjettkrav: 20 mill. kroner, og gjøres permanent.**

- **Nasjonale turiststier:** Nasjonale turiststier er en viktig ordning som har satt naturbaserte turistmål i stand til å håndtere et høyt antall besøkende, og samtidig ivareta naturverdier.
 - **Budsjettkrav: 20 mill. kroner**

Motorferdsel:

Regjeringens varslede forslag om at ny motorferdsellov, skal legges fram før påske 2026. Norsk Friluftsliv er bekymret for at dette vil innebære en ytterligere liberalisering av motorferdselen i utmark. En slik utvikling vil øke belastningen på naturverdier, dyreliv og friluftslivsområder. Økt motorisert ferdsel i utmark medfører et tydelig behov for styrket tilsyn og kontroll. For å sikre at regelverket etterleves og at skadevirkningene begrenses, er det nødvendig å styrke Statens naturoppsyn (SNO) og andre kontroll instanser betydelig. Økte ressurser er avgjørende for å kunne opprettholde et effektivt oppsyn, ivareta naturhensyn, dyreliv og friluftslivet og sikre at motorferdsel i utmark skjer innenfor rammene av loven. Økokrim ser ulovlig motorisert ferdsel i utmark som en alvorlig miljøkriminalitet når den skjer i strid med gjeldende regelverk.

Budsjettkrav: Oppsyn og kontroll må styrkes betydelig i budsjettet for 2026. Det bør også settes av midler til forebyggende arbeid opp mot snøscootermiljøene.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Siri Meland
Samfunnskontakt

Vedlegger kopi av innspill sendt til:
Kommunal- og distriktdepartementet
Helse og omsorgsdepartementet
Kultur- og likestillingsdepartementet
Kunnskapsdepartementet

Kommunal- og distriktsdepartementet
v/politisk ledelse

Oslo, 19.12 2025

[Innspill til statsbudsjett for 2027.](#)

[Kompetanse, kapasitet og planvask i kommunene](#)

Det er vel dokumentert at verden står overfor to eksistensielle menneskeskapte kriser; tap av naturmangfold og klimaendringer. Disse krisene kan ikke sees hver for seg, men må løses sammen.

I Norge har blant annet Riksrevisjonen, OECD, Klimautvalget 2050 og Generalistkommuneutvalget dokumentert at arealutviklingen i Norge ikke er bærekraftig. Samtidig legger regjeringen gjennom Naturmeldingen hovedansvaret for en bærekraftig arealforvaltning, på kommunene. Det er derfor et sterkt behov for å øke kompetansen og kapasitet i kommunene på arealplanlegging og arealforvaltning, herunder natur og friluftsliv.

Kommunal- og distriktsdepartementet har et hovedansvar for å sikre at kommunene har nødvendig kompetanse og kapasitet om arealforvaltning, herunder natur og friluftsliv.

Budsjettkrav:

Opprette regionale plankontorer i alle fylker, som en støtte til kommunal arealplanlegging, særlig i små kommuner, 100 mill. kroner.

[Oslofjorden](#)

Det er i dag et sterkt press på arealene i strandsonen langs Oslofjorden. Nye boliger, fritidsboliger, marinaanlegg, flytebrygger, samferdselstiltak m.m. bidrar til å redusere allmennhetens tilgang til strandsonen. Summen av bit-for-bit-nedbygging av arealene i 100- metersbeltet er betydelig, og medfører en stor samlet belastning på verdiene.

Budsjettkrav:

Gi statsforvalterne oppdrag og ressurser til en tett oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis i strandsonen (15 mill. kroner).

Sette krav til kommunal planvask for å få ut planlagte utbyggingsområder i strandsonen ut av kommuneplanene (30 mill. kroner), bør også utvides til andre områder med press på strandsonen.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Siri Meland
Samfunnskontakt

Kultur- og likestillingsdepartementet
v/politisk ledelse

Oslo, 19.desember 2025

Innspill til statsbudsjettet for 2027

Statens overordnede mål med spillemidlene er å legge til rette for idrett og fysisk aktivitet for alle, der fysisk aktivitet omfatter både trenings- og mosjonsaktiviteter samt fysisk aktivitet i form av friluftsliv.

Både gjeldene idrettsmelding og andre kartlegginger viser at friluftsliv er den mest utbredte aktiviteten i befolkningen, og når grupper den organiserte idretten ikke når. Dermed er friluftslivet avgjørende for måloppnåelsen i hele spillemiddelordningen.

Samtidig legger meldingen tydelig til grunn at tilskuddsordningene til friluftsliv bør styrkes, både for barn og unge og for nye målgrupper som inaktive voksne. Friluftslivets frivillige organisasjoner leverer lavterskelaktivitet som treffer bredt, og som staten selv peker på som et prioritert område.

Medlemmene i Norsk Friluftsliv mener friluftslivet bør i større grad likebehandles med idretten. Spillemidlene har fra 2020 økt med nær 1,4 mrd. i samme periode har aktivitetsmidlene til friluftslivsaktivitet økt med beskjedene 11 millioner. I tillegg har anleggsordningen blitt snevret inn for de fleste av våre medlemsorganisasjoner, til tross for at dette er anlegg som er åpne og tilgjengelige for alle.

For å nå målet om fysisk aktivitet for alle er det derfor nødvendig å øke aktivitetsmidlene til friluftslivets organisasjoner. Dette vil styrke et allerede dokumentert effektivt virkemiddel og sikre at flere får tilgang til natur, mestring og helsefremmende aktivitet. Til tross for dette har friluftslivsorganisasjonene de siste årene fått en stadig lavere andel av spillemidlene, noe som ikke er i tråd med gjeldene politikk.

Spillemidlene til friluftslivsaktivitet er totalt på 49 millioner av en totalpott på 4,2 mrd.

Av disse 49 millionene fikk medlemsorganisasjonene til Norsk Friluftsliv 31,5 millioner i 2025, en liten oppgang på 2 millioner fra 2024. Men andelen av spillemidlene som gis til friluftslivet har de siste fem årene gått ned fra 1,33% til 1,15%. I 2025 fikk idretten en økning på totalt 14,3%, friluftslivet fikk en økning på 6,5%.

Budsjettkrav:

- Vi ber om at spillemidlene til friluftslivsaktivitet økes til 80 millioner ved neste tildeling, og at midlene trappes opp i årene som kommer.

Frivillighet:

Det er et politisk mål å gjøre det enklere for frivilligheten, slik at frivillige i lag og foreninger kan bruke mer tid på aktivitet og mindre tid på søknader og rapporter.

I sterk kontrast til dette opplever friluftslivsorganisasjonene over Klima- og miljødepartementet stadig strengere og mer detaljerte krav til rapportering for aktivitetsmidlene.

Det er stor variasjon mellom departementene og hva de krever, og dette gjør det komplisert for frivilligheten der organisasjonene forholder seg til flere departement.

Vi ber om følgende i departementets arbeid med frivillighetspolitikk:

- Sørge for at målet om forenkling for frivilligheten realiseres også når det gjelder friluftslivsfrivilligheten i Klima- og miljødepartementet, Landbruk- og matdepartementet og Barne- og familiedepartementet.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Siri Meland
Samfunnskontakt

Helse- og omsorgsdepartementet
v/politisk ledelse

Oslo, 19.12.2025

INNSPILL TIL STATSBUJSJETT 2027

Innledning

Norsk Friluftsliv vil med dette innspillet til statsbudsjettet for 2027 rette oppmerksomheten mot den store og økende folkehelseutfordringen knyttet til fysisk inaktivitet, psykisk uhelse og fallende aktivitetsnivå i befolkningen. Vi står i dag ved et veiskille der helsetjenestens bærekraft, arbeidslivets behov for flere friske yrkesaktive år og barns oppvekstsvilkår påvirkes av utviklingen. Samtidig vet vi at forebygging virker – og at friluftsliv er et av de mest treffsikre, billige og tilgjengelige virkemidlene vi har.

Gjennom «Friluftslivets år 2025» har organisasjonene vist at økte midler skaper mer aktivitet, og det har vært lavere terskel for å delta. For eksempel har DNT hatt 22% flere aktiviteter mye takket være ekstra midlene i Friluftslivets år, flere av organisasjonene oppgir liknende tall. Regjeringen ønsker i sin plan for Norge en friskere befolkning, friluftslivet har vist i 2025 at det er mulig å nå statens mål om redusert inaktivitet, mindre utenforskap, inkludere flere inn i friluftslivsaktivitet, og bidra til en mer robust befolkning, men det krever ressurser.

Friluftslivet vil og kan bidra

Frivillige friluftslivsorganisasjoner når ut til store deler av befolkningen, skaper inkluderende møteplasser og bidrar til både fysisk, psykisk og sosial helse. Våre medlemmer har både kapasitet og kompetanse til å tilby aktiviteter som gir mestring, fellesskap og livskvalitet – men mangler i dag de nødvendige rammevilkårene for å møte de utfordringene som beskrives i nasjonale helseanalyser og offentlige utredninger.

Når barns utelek faller dramatisk, aktivitetsnivået i befolkningen står stille, og regjeringen selv understreker de store helsegevinstene ved økt fysisk aktivitet, haster det med å satse mer målrettet og bredt på helsefremmende arbeid. Friluftsliv er et lavterskel og veldokumentert tiltak som gir store ringvirkninger: bedre folkehelse, sterkere lokalsamfunn og bedre forutsetninger for at flere kan stå lenger i arbeidslivet.

For å realisere potensialet, trengs det imidlertid en reell satsing både på natur og frivillig sektor.

De frivillige friluftslivsorganisasjonene har et varig behov for frivillige, den demografiske utviklingen i Norge utgjør et potensial for å øke andelen frivillige pensjonister, og for den enkelte pensjonist et sted å bety noe for andre og for staten et rimelig tiltak som motvirker ensomhet.

Vi ber derfor om at friluftslivsorganisasjonene og deres lokale lag inkluderes som sentrale aktører i gjennomføringen av helsefremmende tiltak, og at budsjettet styrkes deretter.

Tre bekymringer:

1. Aktivitetsnivået i befolkningen er for lavt

Helsedirektoratet skriver i sin årsrapport for 2024 at de ikke har greid å snu utviklingen innen økningen i fedme og diabetes, det er heller ingen nedgang i fysisk inaktivitet og saltinntak.

En befolkningsundersøkelse gjennomført av Ipsos i februar 2022 på oppdrag av M-dir og Norsk Friluftsliv forsterker dette, og avdekker store endringer i barns vaner for utelek: Basert på svar fra foreldre viser undersøkelsen at antall barn som leker ute 5-7 ganger i uka har blitt redusert fra 41 prosent til 18 prosent fra 2015 til 2022.

Regjeringen skriver i forslaget til budsjett for 2026, at det er store helsegevinster å hente dersom flere er fysisk aktive.

2. Vi må ha god nok helse til å stå lengre i jobb

Perspektivmeldingen (2021) er tydelig på bekymringen over at vi ikke har nok hender til å løse kommende arbeidsoppgaver, noe av denne bekymringen har grunnlag i uhelse.

3. Manglende satsing på brede helsefremmende og forebyggende tiltak:

16. september 2025 la utvalget om prioritering av folkehelse tiltak frem NOU 2025: 8 - Folkehelse – verdier, kunnskap og prioritering. Utvalget fremhever at folkehelsearbeidet først og fremst skal gi folk bedre livskvalitet, ikke å avlaste helsetjenesten.

Utvalget trekker frem at fysisk aktivitet som et tiltak kan både ha en klar helseeffekt som kan gi redusert sykkelighet, og samtidig påvirke andre dimensjoner av livskvalitet, som trivsel, ensomhet, og mestring. Utover dette kan tiltaket ha annen samfunnsnytte, i form av redusert forurensing, økt arbeidsdeltakelse, bedre skoleprestasjoner, mindre kriminalitet med mer.

En av anbefalingene fra utvalget er å erstatte smale tilskuddsordninger med bredere programmer, for eksempel rettet mot barn og unges oppvekstvilkår.

Tiltak og satsinger innen folkehelse fjernes fra 2026

I budsjettet for 2026 bevilges det fattige 1,1 million til oppfølging av Handlingsplan for fysisk aktivitet, samtidig som budsjettforliket fjerner en rekke tiltak innen folkehelse, som blant annet satsingen på ABC, tilskudd til svømmeopplæring for barnehager, program for folkehelsearbeid i kommunene og frisklivs-, lærings- og mestringstilbud. Dette står ikke i forhold til de store utfordringene som er beskrevet i innledningen i dokumentet.

Vi etterlyser derfor en målrettet satsing på natur og frivillige friluftslivsorganisasjoner som kan styrke barn, unge og voksne sin livskvalitet i budsjettet for 2027. Gjennom å være aktiv i naturen og engasjert i friluftslivsfelleskap, vil den fysiske, psykiske og sosiale helsen bedres. Å bidra til å ta vare på naturen gir også en følelse av mening og tilhørighet.

Friluftslivsorganisasjonen vil bidra til å løfte fysisk, psykisk og sosial helse

Friluftslivsorganisasjonene har brede nettverk, og mye erfaring med å mobilisere ressurser og involvere innbyggerne i aktiviteter som fremmer psykisk og fysisk helse. Ved å investere i friluftsliv, kan vi bygge et mer inkluderende, aktivt og bærekraftig samfunn. La oss sammen sørge for at alle får muligheten til å oppleve verdien av naturen, både for sin egen helse og for miljøet.

Budsjettkrav:

Vi ber om at det opprettes en nasjonal tilskuddsordning som følger opp ambisjonene i Handlingsplanen for deltakelse om å reduseres inaktiviteten i befolkningen innen 2030, og regjeringens plan for Norge og målet om en friskere befolkning med 100 millioner.

Vi ber om at tilskuddsordningene bla. ordningene som omhandler eldre både nasjonalt og lokalt åpnes for søknader fra de frivillige friluftslivsorganisasjonene.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Siri Meland
Samfunnskontakt

Kunnskapsdepartementet

v/politisk ledelse

Oslo, 19. desember 2025

Innspill til statsbudsjett for 2027 – en mer aktiv og variert skolehverdag

UTESKOLE – et svar på skolens utfordringer

Norsk skole står i dag overfor utfordringer med frafall, svekket motivasjon og økende mistrivsel blant elever. Samtidig etterspør både lærere og lærerutdanningene mer praktiske, relevante og varierte arbeidsmåter. Forskningen er klar: Uteskole er en undervisningsmetode som styrker elevenes læring, trivsel og sosiale utvikling – samtidig som den er enkel å ta i bruk når kompetansen er på plass.

Studier viser at uteskole:

- øker motivasjon, konsentrasjon og engasjement i fagene (Becker et al., 2017)
- fremmer prososial atferd, samarbeid og positive lærer–elev-relasjoner (Bølling et al., 2019)
- bidrar til inkludering i mangfoldige elevgrupper (Lauterbach et al., 2023)
- styrker elevenes handlingskompetanse, mestring og tilhørighet til lokalsamfunnet (Lauterbach, 2023)
- gir bedre biologisk stressregulering og understøtter hjernens utvikling (Dettweiler et al., 2023)
- viser at kombinasjonen av fysisk aktivitet og læringssituasjoner gir bedre skolerresultater, særlig for de svakeste elevene (Resaland, et. Al., 2016)
- prevalensen av uteskole i Norge er utbredt, men kompetanse på inkluderende bruk av uteskole bør styrkes (Lauterbach et. al., 2023)

Dette er effekter som treffer direkte på utfordringene regjeringen løfter i Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole.

Kompetanse er nøkkelen

Gjennom prosjektet Naturen som læringsarena, forankret i Stortingsmelding 18 (St. Meld. 18, 2015-2016), svarer Norsk Friluftsliv på regjeringens satsing på en mer praktisk og relevant skolehverdag.

Uteskole praktiseres av mange skoler, men omfang og kvalitet varierer betydelig. Våre kartlegginger viser at manglende kompetanse er den største barrieren for økt og bedre bruk av uteskole som en tverrfaglig undervisningsmetode. Samtidig er engasjementet sterkt: Elever, lærere, lærerstudenter og lærerutdannere ønsker mer uteskole på tvers av fag og trinn.

I 2025 ble uteskole implementert i emneplanene, i samarbeid med Norsk Friluftsliv, ved 5 av 10 universiteter som tilbyr grunnskolelærerutdanning og lærerutdanning for praktiskeestetiske fag. For å involvere alle 10 lærerutdanningsinstitusjoner trengs det stimuleringsmidler som sikrer deltagelse i eksisterende nettverk for uteskole i høyere utdanning og forskning. Nettverket består av representanter fra universitetene som samarbeider i forskningsprosjektet NArENA, der fokus er uteskoledidaktikk inn i grunnskolelærerutdanningen og lærerutdanningen for praktisk estetiske fag, samt videreutdanning i uteskoledidaktikk.

Små budsjettmidler – stor samfunnseffekt

Naturen som læringsarena er allerede solid forankret i forskningsmiljøer, godt etablert i friluftslivsorganisasjonene og i gang med implementering ved flere lærerutdanninger. Prosjektet er finansiert med 66 millioner kroner fra Gjensidigestiftelsen for perioden 2024–2029, og ligger klart til videre skalering.

Det som mangler, er en mindre statlig investering for å sikre at kompetansen når alle lærerutdanningene og dermed videre ut i skolene. Staten får med dette en ferdigutviklet, kvalitetssikret og samfunnsøkonomisk svært gunstig modell.

Budsjettkrav – Kap. 275, post 70:

- **Posten styrkes med 1,1 millioner kroner til implementering av uteskoledidaktikk i emneplanene ved landets grunnskolelærerutdanninger.**

En styrking på **1,1 millioner kroner**, vil gjøre det mulig å implementere uteskoledidaktikk i emneplanene ved grunnskolelærerutdanningene. Dette gir en varig effekt, fordi hver nyutdannende lærer tar med seg kompetansen inn i sin lærergjerning og når hundrevis av elever gjennom sitt yrkesliv. Tiltakene er som følger:

- Naturen som Læringsarenas stimuleringsordning for uteskole i lærerutdanningen, deler ut 100 000 kr til hvert universitet for å implementere uteskole i emneplanene ved grunnskolelærerutdanninger og lærerutdanningen for praktiskeestetiske fag.

- Naturen som Læringsarena arrangerer et årlig utviklingsseminar for forskning, høyere utdanning og friluftslivsorganisasjoner. Kompetanseheving, samarbeid på tvers og erfaringsutveksling er i fokus.
- Universitetene som benytter seg av stimuleringsordningen, blir innlemmet i nettverket for uteskole i høyere utdanning og forskning.

Tiltaket treffer regjeringens utdanningspolitiske mål

- Mer praktisk og relevant opplæring:
Uteskole gjør teoretiske fag mer praktiske og konkrete – basert på solid forskning.
- Bedre psykososialt miljø:
Forskning viser tydelige effekter på trivsel, stressreduksjon og relasjoner.
- Redusere forskjeller:
Metoden gir særlig god støtte til elever som strever i tradisjonell undervisning.
- Styrket profesjonsfaglighet:
Kompetanseheving i lærerutdanningene skaper varige strukturer, ikke enkeltstående tiltak

Investeringen er derfor svært kostnadseffektiv og i tråd med prinsippet om at små, målrettede midler kan gi stor avkastning.

Resultater fra et godt etablert samarbeid

«Naturen som læringsarena» samarbeider tett med forskningsmiljøer – blant annet Læringsmiljøsentret ved Universitetet i Stavanger (NSLA), samt frivillige og interkommunale organisasjoner og seks universiteter. Målet er å styrke kunnskapen om uteskole som undervisningsmetode og utvikle relevant kompetanse for lærerutdanningene, praksisfeltet, elevene og skoleforvaltningen. Dette skal bidra til at flere barn og unge får mer praktisk undervisning ute i varierte læringsmiljøer, i tråd med stortingsmelding 18 Friluftsliv og stortingsmelding 34 En mer praktisk skole. Naturen som Læringsarena består av:

- Verdens mest omfattende forskningsprosjekt på uteskole som didaktisk metode (NSLA)
- Implementering av uteskoledidaktikk i grunnskolelærerutdanningen og lærerutdanningen i praktisk estetiske fag ved 5 universiteter
- Utvikling og distribusjon av undervisningsressurser som lærer kan bruke i praktisk undervisning i naturen som læringsarena

På kort tid har prosjektet oppnådd gode resultater:

- Forskningsprosjektet NArENA er verdens mest omfattende studie på uteskole
- Uteskole er implementert i emneplanene ved 5 lærerutdanningsinstitusjoner
- Norsk Friluftsliv, Friluftsrådernes Landsforbund, 4 friluftslivsorganisasjoner og 4 friluftsråd bidrar aktivt i kompetansehevingen av lærerstudenter
- Siden 2023 har 1396 lærerstudenter deltatt på våre seminarer
- I 2025 har 625 studenter deltatt, tilsvarende 9,7 prosent av fjorårets avgangskull

Avslutning

Norge har et solid utgangspunkt for å utvikle uteskole som en integrert del av undervisningen. Men uteskole er mer enn å ta elevene med ut – det er systematisk undervisning i praksis, ikke bare «turdager». Gjennom uteskole lærer elevene fag som matematikk, norsk og engelsk m.fl. gjennom erfaring, samarbeid og utforskning i nærmiljøet. Naturen gir en autentisk læringsarena som gjør alle fag mer relevante, engasjerende og inkluderende gjennom relevante problemstillinger.

Mens midler til fysiske læringsarenaer sikrer rammene for en mer praktisk skole, er kompetanse selve grunnmuren. Norsk Friluftsliv vil minne om at naturen allerede er den mest tilgjengelige læringsarenaen vi har. Med riktig kompetanse kan skolene utnytte naturens store lærings- og utviklingspotensial til det beste for elevene.

Det er derfor avgjørende at regjeringen bidrar til at Naturen som læringsarena ikke blir et midlertidig løft, men en varig del av norsk skole.

Litteraturliste:

Becker, C., Lauterbach, G., Spengler, S., Dettweiler, U., & Mess, F. (2017). Effects of Regular Classes in Outdoor Education Settings: A Systematic Review on Students' Learning, Social and Health Dimensions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(5).

Bølling, M., Niclasen, J., Bentsen, P., & Nielsen, G. (2019). Association of Education Outside the Classroom and Pupils' Psychosocial Well-Being: Results From a School Year Implementation. *Journal of School Health*, 89(3), 210-218. <https://doi.org/10.1111/josh.12730>

Lauterbach, G. (2023). "Building Roots"—Developing Agency, Competence, and a Sense of Belonging through Education outside the Classroom. *Education Sciences*, 13(11).
<https://doi.org/10.3390/educsci13111107>

Lauterbach, G., Fandrem, H., & Dettweiler, U. (2023). Does "Out" Get You "In"? Education Outside the Classroom as a Means of Inclusion for Students with Immigrant Backgrounds. *Education Sciences*, 13(9). <https://doi.org/10.3390/educsci13090878>

Dettweiler, U., Gerchen, M., Mall, C., Simon, P., & Kirsch, P. (2023). Choice matters: Pupils' stress regulation, brain development and brain function in an outdoor education project. *Br J Educ Psychol*, 93 Suppl 1, 152-173. <https://doi.org/10.1111/bjep.12528>

Resaland GK, Aadland E, Moe VF, Aadland KN, Skrede T, Stavnsbo M, Suominen L, Steene-Johannessen J, Glosvik Ø, Andersen JR, Kvalheim OM, Engelsrud G, Andersen LB, Holme IM, Ommundsen Y, Kriemler S, van Mechelen W, McKay HA, Ekelund U, Anderssen SA. Effects of physical activity on schoolchildren's academic performance: The Active Smarter Kids (ASK) cluster-randomized controlled trial. *Prev Med*. 2016 Oct;91:322-328. Epub 2016 Sep 7. PMID: 27612574 doi: [10.1016/j.ypmed.2016.09.005](https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2016.09.005)

Meld. St. 18 (2015-2016). *Friluftsliv: Natur som kilde til helse og livskvalitet*. Klima- og miljødepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/9147361515a74ec8822c8dac5f43a95a/no/pdfs/stm201520160018000dddpdfs.pdf>

Meld. St. 34 (2023–2024). *En mer praktisk skole: Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.–10. trinn*.

Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/dcc936e85f4c43bf90ecf0bafabb00a8/no/pdfs/stm202320240034000dddpdfs.pdf>

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
Generalsekretær

Stein Yngve Andersen
Prosjektleder